

DEVRİMLER ÇAĞINDA DEĞİŞEN DEVLET-TOPLUM İLİŞKİLERİ İHTİLALLER ÇAĞI

1789 Fransız İhtilali

Sebepleri

- ❖ Fransa'nın katı bir mutlakiyet anlayışıyla yönetilmesi ve yönetimin baskıcı tutumu
- ❖ Toplumun çeşitli sınıflara ayrılması
- ❖ Vergiden muaf olan ve yönetimi elinde tutan soylu ve ruhban sınıfı ile devletin vergi yükünü çeken burjuvaların siyasi güç yarışına girmesi
- ❖ Kralın lüks içinde yaşarken halkın yoksulluk ve ağır vergilerle boğuşması
- ❖ Montesquieu, Voltaire, Diderot ve J.J. Ruso gibi Fransız aydınların halk iktidarına dayanan yönetim anlayışını savunun görüşlerin halkı etkilemesi
- ❖ Amerika kolonilerinin bağımsızlık savaşını kazanmaları sonunda yayımlanan İnsan Hakları bildirisinin Fransız halkı üzerindeki tesiri

Sonuçları

- ❖ Mutlak monarşi yıkılarak halk egemenliğine dayanan yeni bir yönetim kurulmuştur.
- ❖ Ayrılmış sosyal sınıflara son verilerek sosyal eşitlik ilkesi benimsenmiştir.
- ❖ Demokrasi, milliyetçilik, adalet, yurttaşlık, milli egemenlik, adalet ve laiklik gibi kavramlar Avrupa'ya yayılmıştır.
- ❖ Milliyetçilik akımının etkisiyle ulus devlet anlayışının yaygınlaşması çok uluslu imparatorlukların parçalanmasını hızlandırmıştır.
- ❖ Yeni Çağ kapanmış Yakın Çağ başlamıştır.

Fransız İhtilali'nin İmparatorluklara etkisi

Avusturya: Avusturya halkı ilk defa 1848'de anayasa için ayaklanmış. Viyana'da toplanan kurucu meclis feodal düzenin vergilerini kaldırmış ve sosyal eşitliği ilan etmişse de Avusturya imparatoru Viyana'yı işgal ederek meclisi dağıtmıştır. 1849'da Macar isyanını Ruslarla işbirliği yaparak bastırmıştır.

Uyarı:

Avusturya ve Rusya karşısında yenilen Leh ve Macarların bir bölümü Osmanlı Devleti'nde sığınmıştır.. Rusya ve Avusturya'nın tüm baskılara rağmen Osmanlı Devleti kendisine sığınan Macar ve Lehlileri vermemesi Mülteciler Sorununu ortaya çıkarmıştır.

Rusya: 1815 Viyana Kongresi ile Polonya'yı alan Rusya bu ülkede 1830 ve 1863'te çıkan isyanları kanlı bir şekilde bastırmıştır.

Uyarı:

1863 isyanını bastıran Rusya bu tarihten sonra azınlıkları Ruslaştırma politikasına yönelmiştir.

Panslavizm: Osmanlı Devleti ve Avusturya'yı yıkarak bu ülkelerin toprakları üzerinde Rusya'ya bağlı Slav devleti kurma projesidir.

Osmanlı Devleti: Fransız İhtilalinin etkisiyle yayılan milliyetçilik akımının etkisiyle Osmanlı Devleti'nde yaşanan azınlıklar bağımsız devletlerini kurmak için sık sık isyan etmişlerdir. İhtilalden sonra Fransa ve Rusya Balkanlarda milliyetçilik fikrini yayarak halkı kıskırtmıştır. Azınlık isyanlarını engellemek için Osmanlılık akımını uygulamaya sokan ve I.Meşrutiyet'i ilan eden Osmanlı Devleti umduğunu bulamamıştır. Avrupalı devletler azınlıkları bahane ederek Osmanlı Devleti'nin iç işlerine sürekli müdahale etmişlerdir.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU YGS-2013

Viyana Kongresi'nde Kutsal İttifak oluşturan monarşik Avrupa devletleri; ırk, dil, din unsurlarını gözetmeden sınırları yeniden çizmiş ancak bu durum tepkilere yol açmıştır. Bu devletler, monarşik yapılarını korumak için tepkilere karşı baskı ve şiddet uygularken içlerinden bazıları Osmanlı Devleti'nde çıkan Yunan isyanını desteklemişlerdir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisinin bir göstergesidir?

- A) Avrupa'da barış ortamının sağlandığının
- B) Osmanlı Devleti'nin denge politikası izlediğinin
- C) Avrupa devletlerinin çıkarları doğrultusunda hareket ettiğinin
- D) Osmanlı Devleti'nin ıslahat çalışmaları yaptığının
- E) Avrupa devletlerinin yönetime halkın katılımını hedeflediğinin

ÇÖZÜM: Fransız İhtilali sonunda yayılan milliyetçilik akımına karşı birlikte hareket etme kararı alan Avrupalı Devletler kendi çıkarları doğrultusunda Osmanlı Devletindeki isyanları desteklemişlerdir. Cevap:C

Sanayi Devrimi ⇒ İlk defa İngiltere’de ortaya çıkan sonra bütün Avrupa’ya yayılan insan ve hayvan gücüne dayalı üretimin yerini makinelerle bırakmasına sanayi inkılabı denir. James Watt tarafından bulunan buhar makine ilk defa dokuma sanayisinde kullanılmıştır. ⇒ Sanayi Devriminin İngiltere’de başlama sebepleri ✓ Dünya ticaret merkezi konumunda olması ✓ Araştırmacı ve özgür düşünce ortamı ✓ Bireysel hak ve özgürlükleri koruma altına alan Parlamento’nun ticaretin önündeki engelleri kaldırılması ✓ Kapitalizmin devlet politikası haline dönüştürülmesi ✓ Serbest ve rekabetçi iç piyasa koşulları ✓ Orta sınıfın zenginleşme mücadelesi ✓ Gelişmiş sömürge ağından dolayı hammadde bolluğu ve pazar imkânı ✓ Demir ve kömür gibi sanayi için gerekli olan zengin yeraltı kaynaklarına sahip olması ✓ Güçlü ticaret ve askeri filolara sahip olmasının taşımacılığı kolaylaştırması ✓ Avrupa’daki siyasi ve mezhep savaşlarından uzak durması Sonuçları ■ Küçük işletmelerin yerini büyük fabrikalar ve şirketler almıştır. ■ Büyük sanayi şehirleri, işsizlik ve çarpık kentleşme ortaya çıkmıştır. (Gecekondu) ■ Avrupa’da üretimin artması ile refah seviyesi yükselmiştir. ■ Hayat koşullarının iyileştirilmesine bağlı olarak sağlık alanında yaşanan gelişmeler ölüm oranlarının düşmesine ve hızlı nüfus artışına sebep olmuştur. ■ Çekirdek aile yapısı ortaya çıkmıştır. ■ İşçi sınıfı ve eğitilmiş insan gücü ortaya çıkmıştır. ■ Ploretarya denilen işçi sınıfı burjuva sınıfına rakip olarak siyasi mücadeleye girişmiştir. ■ Sendikacılık ve parti faaliyetleri başlamıştır. ■ Üretim milli ve uluslararası bir boyut kazanmıştır.	■ Emperyalizm, kapitalizm, liberalizm ve sosyalizm gibi akımlar ortaya çıkmıştır. ■ Ulaşım kolaylaştı, özellikle demiryolu taşımacılığı önem kazanmıştır. Sömürgelerden mal getirme ve işlenen malları pazarlara nakletmek için ticaret filoları kurulmuştur. Süveyş Kanalı (1869) ve Panama Kanalı (1914) deniz ticaretini kolaylaştırmıştır. ■ Üretime bağlı olarak konfora dayalı tüketim ekonomisi gelişmiştir. ■ İşçi sınıfının problemleri ihtilal savaşlarının çıkmasına neden olmuştur ■ Hammadde ve pazar arayışı büyük sömürge savaşlarına sebep olmuştur. Uyarı: Liberalizm ve milliyetçilik akımlarıyla birlikte Sanayi Devrimi sömürgecilik sayesinde tüm dünyaya yayılmıştır. Sanayi İnkılabının Osmanlı Devletine Etkileri ■ Ucuz Avrupa malları ile mücadele edemeyen birçok el tezgâhı ve küçük atölye kapanmıştır. ■ Lonca Teşkilatının önemi azalmış işsizlik ve ekonomik sıkıntılar artmıştır. ■ Denge politikasının etkisi ile sanayileşmiş Avrupalı devletlere verilen ayrıcalıklar Osmanlı ekonomisinin iflas etmesine yol açacaktır. ■ Sanayi devrimini gerçekleştiremeyen Osmanlı Devleti, dışarıya hammadde satan ve dışarıdan mal alan ülke konumuna gelecektir. ■ İhracat azalmış, ithalat artmıştır. Ekonomik anlamda Avrupa’ya bağımlılık artmıştır. ■ Hammadde ihtiyacı zengin yeraltı ve yerüstü kaynaklarına sahip olan Osmanlı topraklarının sömürgeleştirilmesine neden olmuştur ■ Osmanlı Devleti Avrupalı devletlerin açık pazarı haline gelmiştir. ■ Osmanlı Devletindeki demiryolu, liman ve maden ocakları Avrupalı işletmecilerin istilasına uğramıştır.
---	--

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU YGS-2016

Sanayi Devrimi, XVIII. yüzyılda İngiltere’de başlayıp kısa zamanda Batı Avrupa’da etkili olmuştur.

Aşağıdakilerden hangisi, Sanayi Devrimi’nin Osmanlı Devleti’ne yansımaları arasında gösterilemez?

A) Yerli sanayinin çökmesi

B) Toplumda tüketimin artması

C) İlk Türk matbaasının açılması

D) Batı’nın sanayi ürünleri için açık pazar hâline gelmesi

E) Yerli üretimin ham madde ile sınırlı kalması

ÇÖZÜM: Osmanlı Devleti’nde ilk Türk matbaası Sanayi Devriminden önce açılmıştır. Cevap: C

Osmanlı Devletinin Sanayi İnkılabına Karşı Aldığı Tedbirler		1830 İhtilalleri	
⇒ Sanayinin ve ticaretin gelişmesi için Islahat-ı Sanayi komisyonu kuruldu(1860)		Sebepleri	➤ Mutlak krallıkların halk üzerindeki baskılarını arttırması ➤ 1815 Viyana Kongresi kararlarına tepkilerin artması ➤ Eşitlik ve özgürlükçü düşüncelerin engellenmeye çalışması ➤ Fransa'da X.Çarls'ın iktidarını din adamlarına ve soylulara dayandırmaya çalışmasına liberallerin tepki göstermesi
⇒ İthalat vergileri arttırılmış, ihracat vergileri azaltılmıştır			
⇒ Yerli mallar teşvik edilmiş hatta bazı dönemlerde zorunlu hale getirilmiştir.		Gelişme	Fransa kralı X.Çarls'ın ülkedeki bütün muhalefeti ortadan kaldırmak istemesi üzerine Paris'te başlayan kanlı çatışmalar kısa sürede Avrupa'ya yayılmıştır. X.Çarls'ın ülkeyi terk etmesi üzerine liberal görüşlere sahip Lui Flip mecliste ant içerek görevine başlamıştır.
⇒ Teşvik kanunu çıkartılarak büyük imalathanelerin açılması sağlanmıştır.			
⇒ Açılan işletmelere vergi kolaylığı getirilmiştir.(10 yıl vergi muafiyeti)		Sonuçları	➤ 1830 İhtilalleri 1815 Viyana Kongresi kararlarına ilk tepkidir. ➤ Avrupa'da parlamenter sistemler güçlenmiştir. ➤ İsveç ile Norveç, Hollanda ile Belçika devletleri birbirlerinden ayrılarak bağımsız olmuşlardır. ➤ İngiltere ve Fransa başta olmak üzere birçok ülkede liberaller iş başına geçmiştir. ➤ Batı Avrupa'da aristokrat sınıflar burjuvanın başını çektiği liberallere yenilmiştir. ➤ İspanya'da meşruti yönetim kurulmuştur. ➤ İtalya ve Lehistan'daki bağımsızlık isyanları Avusturya ve Rusya tarafından bastırılmıştır.
⇒ Sanayi maddelerinin ihracı yasaklanmıştır.			
Osmanlı Ekonomisini Olumsuz Etkileyen Gelişmeler		Uyarı: 1830 İhtilallerinden sonra Doğu Avrupa'da mutlakiyet, Batı Avrupa'da ise demokratik yönetimler kurulmuştur.	
❖ Coğrafi keşiflerle ticaret yollarının değişmesi			
❖ Fransa'ya kapitülasyonların verilmesi(1535)			
❖ Kapitülasyonların diğer ülkelere de verilmeye başlanması			
❖ Celali isyanları ve savaşların uzaması			
❖ Kapitülasyonların sürekli hale getirilmesi (1740)			
❖ Sanayi İnkılabı			
❖ Balta Limanı sözleşmesi ile İngiltere'nin yarı sömürgesi konumuna gelmesi			
❖ Kırım savaşında ilk dış borcun alınması(1854)			
❖ Alınan borçların gereksiz yerlere harcanması			
❖ Maliyenin iflası(1875)			
❖ Duyun-u Umumiyenin kurulması (1881)			

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU LYS-2011

Aşağıdakilerden hangisi, 19. yüzyıl başlarından itibaren Avrupa mallarının Osmanlı pazarlarında rakipsiz kalması üzerine Osmanlı Devleti'nin aldığı önlemlerden biridir?

- A) İstanbul'da Kapalıçarşı'nın yapılması
B) Lonca teşkilatıyla esnafın örgütlenmesinin sağlanması
C) Malların kalite kontrol usullerinin kanunnamelere bağlanması
D) Fabrika diye adlandırılan büyük imalathanelerin açılması
E) Tütün ve tuzdan başka her türlü malın ithalatının serbest bırakılması

ÇÖZÜM: Avrupa malları ile mücadele etmek isteyen ve iç piyasayı yeniden kontrol altına almayı amaçlayan Osmanlı Devletinde Teşvik kanunu çıkartılarak büyük imalathanelerin açılması sağlanmıştır. Cevap: D

1848 İhtilalleri		Modern Siyasi İdeolojiler	
Sebepleri	- Sanayi İnkılabı ile ortaya çıkan işçi sınıfının sosyal ve siyasal haklar talep etmesi - Fransa'da halkın oy hakkının genişletilme talepleri - Ekonomik sıkıntılar - Karl Marx ve Friedrich Engels tarafından 1 Şubat 1848 tarihinde yayınlanan Komünist Manifestoda sınıfsız ve devletsiz bir toplum düzenine geçilmek istenmesi	Liberalizm	Birey-devlet ilişkisini akılcılık üzerinden açıklamaya çalışan siyasal düşünce akımıdır. Bu ideolojiye göre toplum, zümre veya sınıflardan değil bireylerden oluşur ve bireyler kendi çıkarları doğrultusunda hareket eder. Liberalizmin sınırlı minimal devlet, demokrasi, bireycilik, insan hakları, işbirliği, rekabetçi serbest piyasa ekonomisi, hukuka bağlı devlet ve özgürlük gibi kavramları kendisine ilke edinmiştir. Liberalizm güzel sanatlarda romantizm akımının doğmasına yol açmıştır. Sanayi devriminin yayılmasını kolaylaştıran liberalizm burjuvazinin yükselişini sağlamıştır.
Gelişme	İlk defa Fransa'da ortaya çıkan 1848 ihtilalleri kısa sürede Avrupa'ya yayılmıştır. Fransa'da meydana gelen çatışmalarda Lui Filip ülkeden kaçmıştır. Kurulan geçici hükümet Fransa'da cumhuriyeti ilan etmiştir.	Kapitalizm	Sürekli kar arama ilkeleri üzerine kurulmuş ekonomik sistemdir. Bireylere serbest girişim hakkını sağlamak, yüksek kar elde etmek, doğal kaynakların özelleştirilmesini sağlamak, üretim aşamasında devletin müdahalesini minimuma indirmek, arz-talep dengesini sağlamak, tüketimi özendirmek, özel teşebbüsün ekonomide söz sahibi olmasını sağlamak ve ekonomide çıkarıcı amacın güdülmesi kapitalizmin temel ilkeleridir.
Sonuçları	- Hollanda, İsviçre ve Danimarka'da yeni anayasalar yapılarak demokratik yönetimler kurulmuştur. - İtalya, Almanya ve Macaristan'da başlayan bağımsızlık isyanları kanlı bir şekilde bastırılmıştır. İtalya ve Almanya'da güçlenen milliyetçilik akımı bu ülkelerin siyasi birliklerini kurmaları için uygun ortam oluşturmuştur. - İdam cezası kaldırılmış ve köle ticareti yasaklanmıştır. - İngiltere'de işçilerin daha geniş haklar elde etmek için yaptıkları eylemler başarıya ulaşamamıştır. - Sosyal ve hukuk devleti kavramları güçlenmiş özgürlükçü düşünce yayılmıştır. - Bütün Avrupa Devletlerinde sosyalist akımlar güçlenmeye başlamıştır.	Sosyalizm	Kapitalizm'in özel mülkiyet, kar esası ve piyasa ekonomisine karşı tepki olarak ortaya çıkan ideolojidir. Üretimin devlet kontrolünde yapılması ve ekonominin kar yerine insan ihtiyaçlarını karşılaması prensibini savunur. Ekonomide bireyin çıkarları değil toplumun çıkarlarını savunan sosyalizmde kamu yararı ön planda tutulmuştur. Özel mülkiyet yerine kolektif mülkiyeti savunmuştur. Devletçi ekonomi modeli esas almıştır. Tek partili siyasi gücü benimseyen sosyalizmde toplumsal eşitliği savunmuştur.
Uyarı: 1848 İhtilallerinin çıkmasında ve yayılmasında liberalizm, milliyetçilik ve sosyalizm akımları etkili olmuştur. 1830 İhtilallerini destekleyen burjuva kendilerine hedef alan 1848 ihtilallerini desteklememiştir.			

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU ÖSS-2005

İtalya ve Almanya'nın siyasal birliklerini tamamlayıp güçlü birer devlet haline gelmeleri ve üstünlüklerini sağlamak amacıyla destek aramaları

Avrupa'da,

I. sömürgecilik hareketlerinin önemini yitirmesi,

II. güç dengesinin bozulması,

III. yeni ittifakların oluşması

gelişmelerinden hangilerine ortam hazırlamıştır?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) I ve III

E) II ve III

Çözüm:: Almanya ve İtalya'nın siyasal birliklerini kurmaları

Avrupa'da güçler dengesinin değişmesine ve yeni ittifakların oluşmasına yol açmıştır. Cevap: E

Marksizm	➤ Karl Marks ve Engels tarafından ortaya atılan Marksizm bilimsel sosyalizm olarak adlandırılmıştır. ➤ Marksizm, sınıflar savaşımı teorisini ortaya atan ve bu savaşımın zorunlu sonucu olarak proletarya diktatörlüğüne ve oradan da toplumsal eşitlik ve özgürlük dünyası komünizme varılacağını öngören bir öğreti olarak yapılmıştır.
Uyarı:	Liberalizm'in yaygınlaşma nedenleri ☞ Coğrafi Keşifler ve Sömürgecilik ☞ Sermaye birikimi ve büyük sanayi kollarının yaygınlaşması ☞ Bankacılık sisteminin yaygınlaşması ☞ Kağıt paranın kullanımının yaygınlaşması ☞ Tarımın ticaretleşmesi
Uyarı:	Kapitalizmin ortaya çıkma sebepleri ✓ Uluslararası ticari faaliyetlerin artması ✓ Burjuvazi sınıfının yükselişe geçmesi ✓ Bankacılık faaliyetlerinin yaygınlaşması ✓ Avrupa'daki feodal düzen ve skolastik sistemin çökmesi ✓ Merkantalizm'in de etkisiyle sermaye biriktirme anlayışının ortaya çıkması ✓ Sermaye sahiplerinin kendi çıkarlarına uygun yeni düzen istemesi ✓ Protestan Kilisesi'nin getirdiği sermaye biriktirmek anlayışını kapitalist girişim ruhu ile örtüşmesi ✓ Sanayileşme çalışmalarının hızlanması ✓ İşçi sınıfının ortaya çıkması

Osmanlı Devleti'nde Modern Orduya Geçiş

Zorunlu Askerlik Sistemi

- Avrupa'da modern ordu kurma fikri XVI. yüzyılda Niccolo Machiavelli tarafından ortaya atılmıştır.
- Zorunlu askerlik sistemi Fransız ihtilalinden sonra 1793'te ortaya çıkmıştır.
- Bu anlayışa göre her birey vatan savunmasından sorumludur ve gerektiğinde millet ordu olarak görev yapmalıdır.
- Zorunlu askerlik sistemi sayesinde devletler askeri güçlerini ve halk üzerindeki kontrollerini arttırarak merkezi otoriteyi güçlendirmişlerdir.
- Fransa, Almanya ve İtalya gibi devletlerde XIX. yüzyıl başlarından itibaren kral için değil vatan için savaşan yeni bir ordu anlayışı doğmuştur.
- Zorunlu askerliğin yaygınlaştığı ulus devletlerde bireyin kendini yaşadığı devletle özdeşleştiren vatandaşlara dönüştürülmesi amacıyla anayasa önünde herkes eşit hale getirilerek toplumsal sınıf farklılıkları ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.
- Ulus devletlerde zorunlu temel eğitim sistemiyle vatandaşlık eğitimi yaygınlaştırılmış ve zorunlu askerlik sistemiyle "milletin okulu" olarak değerlendirilen orduya "medenileştirme misyonu" yüklenmiştir.
- **Ulus devletlerin başvurduğu araçlar;**
 - Zorunlu askerliğe dayanan milli ordu sistemi
 - Zorunlu eğitim anlayışı
 - Anayasal eşitlik "Yurttaşlık"

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU ÖSS-1999

XIX. yüzyılın ilk yarısında Avrupa'da, buhar gücünden yararlanılmaya başlanmış, buharla çalışan makineler çoğalmış, fabrika sayısı hızla artmış ve sanayideki gelişme ivme kazanmıştır.

Aşağıdakilerden hangisi, bu gelişmelerin sonuçlarından biri değildir?

- A) İşçi sınıfının önem kazanması
- B) Hammadde gereksiniminin artması
- C) Ekonomiyle ilgili yeni görüşlerin ortaya çıkması
- D) Uluslararası ekonomik rekabetin artması
- E) İlk kolonizasyon hareketlerinin ortaya çıkması

ÇÖZÜM: Sanayi Devrimi ile birlikte işçi sınıfı ve Liberalizm, Kapitalizm ve Sosyalizm gibi fikirler ortaya çıkmış hammadde ve Pazar arayışına dayanan uluslararası rekabet ortaya çıkmıştır. Cevap: E

Osmanlı Ordusunda Modernleşme ve Yeniçerilerin Sonu Askeri teknolojinin Sanayi İnkılabı ile gelişmesi üzerine Osmanlı Devleti batıdan teçhizat, son model silahlar, zırhlı gemiler ve askeri sanayide kullanılabilecek makineler ithal etmiştir. Avusturya ve Rusya gibi devletlere karşı alınan mağlubiyetleri engellemek için sadece eski kurumlarını yenilememiş Avrupa'daki kurumları örnek alarak ıslahatlar da yapmıştır. Nizam-ı Cedit Ordusu • III.Selim Döneminde kurulmuştur. ↳ Yapılan ıslahatlarda Fransa örnek alındığı için III.Selim Dönemine Fransız Cedit adı da verilir • Osmanlı Devleti'nin Avrupai tarzdaki ilk ordusudur. Ordunun kuruluşunda Fransa ve İsveç'ten getirilen subaylar ve mühendisler kullanılmıştır. • Ocağın giderleri için İradı Cedid adı verilen iç hazine kurulmuş, ordu eğitimi için Selimiye ve Levent Kışalari kurulmuştur. • Nizam-ı Cedid ilk başarısını Akka'da Napolyon'a karşı vermiştir. • Osmanlı Devleti Nizam-ı Cedit ordusu ile İstanbul ve taşradaki merkezi otoriteyi güçlendirmeyi amaçlamıştır. • Kabakçı Mustafa isyanı sonucunda III.Selim tahttan indirilmiş ve Nizam-ı Cedit Ordusu kaldırılmıştır. Sekban-ı Cedid • Alemdar Mustafa Paşa'nın sadrazamlığı sırasında Nizam-ı Cedit ordusu örnek alınarak oluşturulmuştur. • Yeniçeri isyanı sonucunda Alemdar Mustafa Paşa'nın öldürülmesinden sonra bu ordu kaldırılmıştır.	Eşkinici Ocağı ⇒ 1826'da Yeniçeri Ocağı içerisinde talimli tüfekçi birlikleri olarak kurulmuştur. ⇒ Bu ocağı kapatmak isteyen Yeniçerilerin isyanı üzerine II.Mahmut sancak-ı Şerifi çıkarttırarak halkı ve Yeniçeri dışındaki diğer birlikleri cihat etmeye çağırmıştır. ⇒ 17 Haziran 1826'da Yeniçeri Ocağı resmen kaldırılmıştır. Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasına Vakay-i Hayriye adı verilmiştir. Asakir-i Mansure-i Muhammediye Ordusu ⇒ II.Mahmut Döneminde kaldırılan Yeniçeri Ocağı yerine kurulan ordudur. ⇒ 15-25 yaş arasında seçilen maaşlı askerlerden oluşan orduda görev süresi 12 yıl olarak belirlenmiştir. ⇒ Ordunun subay ihtiyacını karşılamak için 1834'de Harbiye Mektebi ve hekim ihtiyacı için Tıp Mektebi açılmış ve Avrupa'ya talebe gönderilmiştir. ⇒ Ordu talim ve yürüyüşleri için Mehterhane kaldırılarak Mızıka-i Hümayun kurulmuştur. ⇒ 1834'den itibaren Asakir-i Mansure yerine Asakir-i Nizamiye tabiri kullanılmıştır. ⇒ Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusundaki asker sayısı istenilen seviyeye ulaşamamasında • Zorunlu askerlik sistemine geçilmemesi • Ordunun tam olarak teşkilatlanamaması • Savaşlarda alınan yenilgiler • asker alımında balkanlarda direnişle karşılaşılması gibi etkenler önemli sebep olarak gösterilebilir.
---	--

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU LYS-2016

III. Selim Dönemi'nde yapılan yeniliklerde aşağıdaki devletlerden hangisi daha çok örnek alınmıştır?

- A. Avusturya
- B. Almanya
- C. Fransa
- D. İngiltere
- E. Hollanda

ÇÖZÜM: III.Selim Döneminde yapılan ıslahat hareketlerinde Fransa örnek alınmıştır. Cevap: C

Uyarı: Nizam-ı Cedit Ordusunun başarısız olma nedenleri • Halkın ve yeniçerilerin muhalefet etmesi • Nizam-ı Cedit'in masraflarını karşılamak için kurulan İrad-ı cedit hazinesinin halka getirdiği ağır yük • III. Selim'in ıslahatlarından memnun olmayan kesimlerin aldığı cephe ve kadro meselesi	XIX Yüzyılda Sosyal Hayattaki Değişim Nüfus ❖ Sınırları belli olan bir ülke içerisinde yaşayan insan sayısına nüfus adı verilmiştir. ❖ XIX. yüzyıldan itibaren ulus devletler demografik gücü değerlendirirken; ❖ Nüfusun eğitim durumu ve öğretim düzeyi ❖ Ülkenin toplam nüfusu ❖ Yetişmiş insan gücü gibi kriterlere göre değerlendirmişlerdir.
Uyarı: Osmanlı Devletinde 1870'de çıkarılan Kura Kanunuyla, bedelli askerliğin yolu açılmıştır. Kanuna göre 20-25 yaşındaki müslüman erkekler kura ile askere alınacaktır. Kurada adı çıkanlar 15 bin kuruş "bedel-i nakdi" veya yerlerine birini göndererek (bedel-i şahsi) askerlikten muaf sayılmışlardır.	Uyarı: ❖ Nüfusun artmasının ülkelere sağladığı avantajlar; • Devletin askerî ve siyasi güç kazanması • Ekonomide kalkınma için gerekli işçi gücüne sahip olunması • Bir devletin askerî, siyasi, ekonomik alanlarda mevcut nüfusu kullanabilmesi • Yeni ele geçirilen ülkelerde hem siyasi hem de ekonomik hâkimiyeti sağlayabilmesi • Savaş gücünün insan sayısına orantılı olarak artması
Uyarı: 1839'da ilan edilen Tanzimat Fermanında "muhafaza-i Vatan" ifadesiyle askerlik vatani görev olarak müslüman ve gayrimüslim vatandaşların ortak sorumluluğunda olduğu belirtilmiştir. Islahat Fermanı ile bedelli askerlik uygulamasına geçilmiştir.	Ulaşım ve Haberleşme Demiryolu ❖ Sanayi Devrimi ile birlikte Avrupalı devletlerin hammadde ve pazarlara kolayca ulaşma ihtiyaçları demiryolu ulaşımını yaygınlaştırmalarındaki en önemli etkidir. ❖ Limanlar demiryolları ile iç bölgelere bağlanarak buğday, kömür ve demir gibi ağır ve hacimli mallar daha ucuz ve hızlı olarak taşınmıştır. ❖ Osmanlı Devleti'nde ilk demiryolu girişimleri Islahat Fermanı'nın yabancı sermayeye imkan tanınmasıyla gerçekleşmiştir. ❖ Osmanlı Devletinde ilk demiryolu ağı 1854'te Kahire-İskenderiye hattıdır. ❖ Avrupa kıtasındaki ilk Osmanlı demiryolu hattı 1856 Cenova-Köstence demiryolu hattıdır. ❖ Anadolu'da ise Sultan Abdülmecit zamanında, 1856'da İzmir-Aydın arasında 130 kilometre olarak inşa edilmiştir.
Uyarı: 1909 yılında İttihat Terakki Döneminde gayrimüslimlerin askere alınmasıyla Osmanlı Devleti'nde zorunlu askerliğe geçilmiştir.	
Uyarı: Gayrimüslim nüfus içerisinde askerliğe alınan ilk azınlık Rumlardır.	
Uyarı: II. Abdülhamid Döneminde Almanya'dan gelen Von der Goltz'un öncülüğünde Ahz-ı Asker kanunu çıkartılmıştır. Kanunla askerlik yaşı 20-40 olarak belirlenmiş ve bedeli şahsi kaldırılarak askerlikten muaf olmak isteyenler için nakdi bedel uygulaması devam ettirilmiştir.	

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU ÖSS-2003

XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde,

I. demiryolları yapımına önem verilmesi,

II. telgrafın kullanılmaya başlanması,

III. bazı malların ticaretini yerli ve yabancı tüccarlara yasaklayan tekel sisteminin Balta Limanı Antlaşması'yla kaldırılması

gelişmelerinden hangilerinin, merkezi yönetimin güçlendirilmesine yardımcı olduğu savunulabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

ÇÖZÜM: Osmanlı Devleti'nde demiryolları ve telgraf sisteminin yaygınlaştırılmasında merkezi otoriteyi güçlendirme amacı güdülmüştür. Cevap: C

- ❖ Osmanlı Devleti ilk zamanlar demiryolu inşası ve işletilmesini yabancı yabancı şirketlere imtiyaz olarak vermiştir.

Uyarı:

Osmanlı Devleti ilk zamanlar demiryolu inşası ve işletilmesini yabancı yabancı şirketlere vermesinde;

- Demir yolu yapım maliyetinin yüksek olması
- Kaynak yetersizliği ve sermaye sorunu
- Yetişmiş kalifiye eleman olmaması
- Teknolojik yetersizlik etkili olmuştur.

Osmanlı Devleti'nin demiryolu ağını genişletme amacı

- ❖ Merkezi otoriteyi güçlendirmek
- ❖ Askeri sevkıyatları kolayca gerçekleştirmek
- ❖ İsyanları bastırmak(askeri sevkıyat)
- ❖ Devletin bütünlüğünü korumak
- ❖ Milli ekonomiyi canlandırmak ve ticareti yaygınlaştırmak
- ❖ Tarım ürünlerinin pazara sevkini hızlandırmak
- ❖ Demiryolu güzergâhındaki madenleri işletilmesi ve üretimini kolaylaştırmak
- ❖ Göçmenlerin nakliyesini rahatça yapmak

Telgraf

- ❖ Osmanlı Devleti'nde ilk telgraf hattı Kırım Savaşı sırasında 1855 yılında İstanbul-Varna-Sivastopol arasında kurulmuştur
- ❖ Telgraf sayesinde birbirinden uzakta olan vilayetler üzerinde devlet ek bir denetim aracına sahip olmuştur. Elektrikli telgraf sayesinde kısa bir sürede merkezden vilayetlerin ve sancakların valilerine, askerî birliklere ve jandarmalara emir göndermenin kolay olması ile merkezi idarenin otoritesi artmıştır.

Osmanlı Devleti'nde Modern Eğitim Kurumları

Hendeshane

Batı tarzında eğitim veren İlk askeri okul olan Hendeshane çağdaşlaşma hareketinin ilk kurumudur. Batı eserlerinden tercüme edilen trigonometri, geometri ve matematik kitaplarından okutulan dersler okutulmuştur. Tercüme edilen kitaplarla ilk defa modern matematik Osmanlı ülkesine girmiştir. Hendeshane 1750 yılında kapanmıştır.

Mühendishane-i Bahri Hümayun

Osmanlı Devleti'nin 1770 Çeşme Bozgununda kaybettiği deniz gücünü tekrar kazanılabilmesi için deniz subayı ve mühendisleri yetiştirmek amacıyla açılan okuldur.

Mühendishane-i Berri Hümayun

III.Selim Döneminde kara ordusuna subay ve teknik elemanlar yetiştirmek amacıyla açılmıştır. Kara mühendishanesi olarakta bilinen okul humbara, istihkam ve mühendislik olarak üç bölümden oluşmuştur.

Mekteb-i Harbiye

II.Mahmut Döneminde Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusuna subay yetiştirmek amacıyla açılmıştır.

Mekteb-i Tıbbiye

II.Mahmut Döneminde Asakir-i Mansure-i Muhammediye ordusunun sağlık alanındaki ihtiyaçlarını gidermek amacıyla açılan tıp okuludur. Okul ilerleyen dönemde Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane ismini alacaktır.

Mekteb-i Mülkiye

Osmanlı Devleti'nin ilk sivil yüksek okuludur. 1859'da açılan okul 1877'de Mekteb-i Mülkiye-i Şahane ismini almıştır. Günümüzde Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi olarak eğitimini sürdürmektedir.

- ★ II. Mahmut Dönemi'nin sonlarında memur yetiştirmek üzere Mekteb-i Maârif-i Adliyye ve Mekteb-i Ulûm-u Edebiyye adıyla meslek okulları açılmıştır.
- ★ Tanzimat Döneminde Ülkede nitelikli memur yetiştirmek için Mekteb-i Maârif-i Adliyye ve Mekteb-i Aklâm okulları açılmıştır. Mesleki ve teknik eleman ihtiyacını karşılamak amacıyla Askerî Baytar Mektebi, memurların dil öğrenebilmesi için Lisan Mektepleri açılmıştır. Bu dönemde ayrıca mesleki ve teknik eleman yetiştirmeye yönelik önemli adımlar atan Mithat Paşa "İslâhhâne" ve Mekteb-i Sanayi'yi kurmuştur. Kızların meslek öğretimi ile ilgili olarak açılan Cevri Kalfa Mektebi ile Kız Sanayi Mektebi dönemin önemli meslek okullarıydı.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU LYS-2011

Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nde askerî amaçlarla açılan okullardan biridir?

- A) Darülfünun
- B) Mekteb-i Mülkiye
- C) Darülmaarif
- D) Mühendishane-i Berri-i Hümayun
- E) Darülmualimin

ÇÖZÜM: Mühendishane-i Berri Hümayun III.Selim Döneminde kara ordusuna subay ve teknik elemanlar yetiştirmek amacıyla açılan okuldur. Cevap: D

Uyarı:

II. Mahmut Döneminden itibaren zorunlu örgün eğitim başlamıştır.

Osmanlı Devleti'nde Yabancı Okullar

- Yabancı Okul:** Yabancı devletlerin veya onların himayesinde gayrimüslimlerin Osmanlı topraklarında açtıkları okullardır.
- Azınlık okulları:** Osmanlı egemenliği altında yaşayan, aralarında dil, din, ırk ayrımı olan farklı grupların devletin tanıdığı haklar çerçevesinde açtığı okullardır. Zamanla yabancı devletlerin himayesine giren bu okullar aynı zamanda Osmanlı Devleti'ni yıkmaya çalışan kadrolarında oluşturulmaya çalışıldığı kurumlardır.
- Osmanlı topraklarındaki ilk Fransız okulu 1583'de açılan Saint-Benoit'dir.
- Osmanlı ülkesinde açılan ilk ABD okulu 1859'da açılan Harput Amerikan Koleji'dir.

Uyarı:

ABD Osmanlı topraklarında en fazla okul açan devlettir.

- İlk Musevi mektebi 1854 yılında İstanbul'da açılan Musevi Asri Mektebidir.
- Bazı yabancı okullar Osmanlı Devleti'nin verdiği kapitülasyonlardan yararlanarak kurulmuş olan ve misyonerlik faaliyetleri kapsamında eğitim veren okullardır.
- Yabancı okullar Osmanlı Devleti'nde Naarif-i Umumiye Nizamnamesine göre denetlenmiştir.
- Osmanlı Devleti yabancı okulların faaliyetlerini denetlemek için çeşitli çalışmalar yapmasına rağmen yasal denetim 1923'de imzalanan Lozan Antlaşmasına kadar sağlanamamıştır.

XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nde açılan yabancı okul sayısı

Alman Okulu: 7	İtalyan Okulu: 24
Rus Okulu :44	Yunan Okulu: 3
Fransız Okulu: 72	İngiliz Okulu: 83
Amerikan Okulu :465	Avusturya Okulu: 7

Sosyal Devlet ve II. Abdülhamid**II. Abdülhamid Döneminde Açılan Okullar**

Sanayi-i Nefise Mektebi	Hendese-i Mülkiye	Polis Mektebi
Gümrük Mektebi	Kız Sanayi Mektebi	Mekteb-i Fünun
Lisan Mektebi	Orman ve Maadin Mektebi	Hukuk Mektebi
Hamidiye Ticaret Mektebi	Darül Muallimin-i Aliyye	Ameli Ziraat Mektebi
Ziraat ve Baytar Mektebi	Aşiret Mektebi	Sağır, Kör ve Dilsizler Mektebi

II. Abdülhamit eğitim faaliyetlerinde Türklerin yoğun yaşadığı Anadolu'ya ağırlık verdi. Azınlık ve yabancı okullara Türk öğretmenler atanarak kontrol altına alınmaya çalışıldı. İlk dereceli okullarda İslamcılık, orta dereceli okullarda ise Osmanlılık akımını vermeye çalışan programlar uygulandı. Türkçülük anlayışı da yavaş yavaş okulların müfredatına girmeye başladı. Bu dönemde eğitim öğretim köy ve kasabalara kadar yaygınlaştırılmıştır.

II. Abdülhamid Döneminde Açılan Hastaneler

Şişli Hamidiye Etfal	Samsun Gureba	Yıldız Askeri Hastanesi
İstanbul Kuduz Hastanesi	Üsküdar Akıl Hastanesi	Haydarpaşa Numune Hastanesi
Adana Hamidiye Hastanesi	Gülhane Askeri Tıp Akademisi	Edirne Askeri Hastanesi
Erzurum Numune Hastanesi	Bursa Hamidiye Hastanesi	Antep Hamidiye Hastanesi

II. Abdülhamit Dönemi'nde, 89 genel kamu hastanesi, 27 kurum hastanesi, 74 asker hastanesi, 26 Hilal-i Ahmer hastanesi, 12 gayrimüslim cemaat hastanesi, 29 yabancı misyon hastanesi, 8 eğitim hastanesi, 8 kadınlara mahsus hastane, 8 doğumhane, 1 çocuk hastanesi, 2 akıl hastanesi, 23 frengi hastanesi, 3 verem sanatoryumu, 8 kolera hastanesi olmak üzere toplamda 300'den fazla hastane yapılmıştır

Fransa ve Rusya gibi devletlerin baskılarının oluşturduğu dış tehdit altında olduğu sonucuna varılabilir. Cevap: D

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU YGS 2017

Osmanlı Devleti'nin Dağılma Dönemi'nde aralarında Keçecizade Fuat Paşa'nın da bulunduğu bir Avrupalı diplomatlar toplantısında şöyle bir konuşma geçer:

Diplomat: Zamanımızın en kuvvetli devleti hangisidir?

Fuat Paşa: Osmanlı İmparatorluğu!

Diplomat: Nasıl olur?

Fuat Paşa: Çünkü siz dışarıdan, biz içeriden var kuvvetimizle yıkmaya çalıştığımız hâlde o hâlde ayakta duruyor.

Bu metinden hareketle Osmanlı Devleti ile ilgili olarak aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Dönemin en güçlü devleti olduğuna
B) Denge politikasını başarıyla uyguladığına
C) Osmanlılık siyaseti yaptığına
D) İç ve dış tehdit altında olduğuna
E) Batı karşıtı bir politika izlediğine

ÇÖZÜM: Keçecizade Fuat Paşa'nın ifadesine bakıldığında Osmanlı Devleti'nde ülke genelinde azınlık isyanları, ekonominin çökmesi gibi iç tehditler menfaatleri gereği İngiltere,

OSMANLI DEVLETİ'NDE DEMOKRATİKLEŞME HAREKETLERİ

Demokratikleşme Hareketleri	1839	TANZİMAT FERMANI
	1856	İSLAHAT FERMANI
	1876	I.MEŞRUTİYET
	1908	II.MEŞRUTİYET

Sened-i İttifak(1808)

II.Mahmut'la ayanlar arasında imzalanmıştır.

Sened-i İttifak'ın imzalanmasındaki sebepler

- ✓ Osmanlı Devletinin merkezi otoriteyi güçlendirmek istemesi
- ✓ Yapılmak istenen ıslahatlarda ayanların desteğinin sağlanmak istenmesi
- ✓ Kendi başlarına hareket eden ayanları kontrol altında tutmak
- ✓ Ayanların sahip oldukları ve kazandıkları hakları hukuken güvence altına almak istemeleri

Maddeleri

- Ayanlar padişahın emirlerini yerine getirecek ve padişaha bağlı kalacak
- Sadrazamın kanun ve ittifak belgesine uygun olarak vereceği emirlere ayanlar uyacak
- Ayanlar, devletin eyaletlerden asker almasına karşı gelmeyecek.
- Vergilerin devletin koyduğu kanun ve hükümlere göre toplanması sağlanacak.
- Ayanlar bulundukları bölgenin güvenliğini sağlayacak ve reayaya karşı yapılan haksızlıkları önleyecek
- Ayanlar da anlaşmaya uyacak uymayanlara karşı birlikte hareket edilecek.
- Padişah aşırı vergi koymayacak, eşit ve adaletli vergi alacak.
- İstanbul'da isyan çıktığında ayanlar emir beklemeksizin gelecek ve padişaha destek olacak.

II.Abdülhamid Döneminde Açılan Sosyal yardım kurumları

Darülaceze	Çocuk, yaşlı, sakat ve kimsesizleri koruma amacıyla kurulmuştur. 1895 yılında kurulan Darülaceze Osmanlı Devleti'nde modern anlamda faaliyet gösteren ilk sosyal kurumudur.
Darülhayr-ı Ali	1890 Ermeni Olayları sonrası yetim kalan müslüman çocukların başta eğitim olmak üzere tüm ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla açılmıştır.
Himaye-i Etfal Cemiyeti	Kimsesiz ve korumaya muhtaç çocuklar için kurulan kurum günümüzde Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak faaliyetlerine devam etmektedir.

Osmanlı Devletinde Emeklilik Sistemi

- Osmanlı Devleti'nde 1866'da açılan Askeri Tekaüd Sandığı emeklilik sistemi için açılan ilk kurumdur.
- II.Abdülhamid Döneminde bütün devlet memurları için Tekaüd Sandığı kurulmuştur.

Uyarı:

Tekaüd Sandığı günümüzde Sosyal Güvenlik Kurumu olarak çalışmalarına devam etmektedir.

Bilgi Notu:

Tanzimat Dönemi'nde Maliye Nezareti'nin çeşitli kalemlerinden ve valilerin "Kapualtı Hasılatından" muhtaçlara maaşlar bağlanmıştır. II. Abdülhamit Dönemi'nde Hazine-i Maliye-i Celile ödemeleri arasında "muhtacın tertibi" düzenlemesi ile muhtaç insanlara maaş bağlanmıştır

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU LYS-2010

Aşağıdakilerden hangisi Avrupa devletlerinin Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmasına ortam hazırlamıştır?

- A) Sened-i İttifak'ın imzalanması
- B) Mısır Valisi Mehmet Ali Paşa Olayı
- C) Küçük Kaynarca Antlaşması
- D) Cem Sultan Olayı
- E) Kapitülasyonlar

ÇÖZÜM: Ayanlarla II.Mahmut arasında imzalanan Sened-i İttifakın oluşumunda Avrupalı devletlerin veya akımların herhangi bir etkisi yoktur. Cevap: A

Sened-i İttifak'ın Önemi

- ★ Osmanlı padişahı ilk kez otoritesini paylaşmak zorunda kalmıştır.
- ★ Osmanlı Devletinde demokratikleşme yolunda atılan ilk adım olarak kabul edilmiştir.
- ★ Ayanlar ilk defa hukuken tanınmıştır. Böylece feodal sistem devlet tarafından resmen onaylanmıştır.
- ★ Sened-i İttifak padişah yetkilerini sınırlandırdığı için bazı araştırmacılarca Magna Carta'ya benzetilmiştir.
- ★ Anayasa hukukçuları tarafından Türk tarihindeki ilk anayasal belge olarak kabul edilmiştir.
- ★ Osmanlı tarihinde işkenceyi yasaklayan ilk belgedir.
- ★ Ayanlara yönetimi denetleme, herhangi bir eylemi önleme ve suçluları cezalandırma hakkı tanınmıştır.
- ★ Senedin imzalanmasında Avrupalı devletlerin veya akımların herhangi bir etkisi yoktur.

TANZİMAT FERMANI (1839)

Tanzimat, Sultan Abdülmecit Dönemi'nde 1839 Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile başlayan 1876 Meşrutiyet'in ilanı ile sona eren döneme denir.

Tanzimat Fermanının İlan Edilme nedenleri

- ✓ Mısır meselesinde Avrupalı devletlerin desteğini kazanmak
- ✓ Azınlık isyanlarını engellemek ve azınlıkların devlete bağlılığını arttırmak
- ✓ Avrupalı Devletlerin azınlıkları bahane ederek Osmanlı Devletinin iç işlerine karışmalarını önlemek
- ✓ Rusların Osmanlı Devleti ve Balkanlarda kurmak istediği hâkimiyet sahasını kırmak
- ✓ Müslüman ve Hristiyan toplumları siyasi yönlerden birbirine yaklaştırmak
- ✓ İç barışı ve bütünlüğü sağlamak
- ✓ Halkın bir kısım haklarını genişletmek

Tanzimat Fermanı

Madde	Yorum
Tüm Osmanlı vatandaşlarının can, mal, ırz ve namus güvenliği sağlanacaktır	Yaşam hakkı güvence altına alınmıştır.
Askerlik vatan hizmeti sayılacak askere alma ve terhis işlemleri belirli esaslara göre yapılacaktır. Askerlik azami dört veya beş yıl olacaktır.	Ocak usulü ortadan kaldırılarak askerliğin vatan hizmeti sayılmasıyla gayrimüslimlerin askere gitme zorunluluğu ortaya çıkarmıştır.
Devlet vergileri herkesin kazancına göre ve belirli yöntemlere göre toplanacaktır	Vergi adaletsizliği ortadan kaldırılmıştır.
Kimse yargılanmadan cezalandırılmayacak, öldürülmeyecek, mahkemeler herkese açık olacaktır. Kanunlar herkese eşit olarak uygulanacak ve şeriata uygun olacaktır.	Kanun üstünlüğü ilkesi getirilmiş ve Osmanlıcılık akımının temeli atılmıştır. Hukuk sistemine şeffaflık kazandırılmaya çalışılmıştır.
Tüm vatandaşlar mal, mülk ve emlak edinme hakkına sahip olacak, bu malları dilerse satabilecek veya miras bırakabilecektir.	Mülkiyet hakkı güvence altına alınmıştır.
Rüşvet ve iltimas (adam kayırma) yasaklanarak gerekli tedbirler alınacaktır.	Vatandaşın devlete ve yöneticilere güven duygusu geliştirilmek istenmiştir.
Müsadere Usulü kaldırılacaktır.	Özel mülkiyet güvence altına alınmıştır.
İşkence ve angarya kaldırılacaktır.	İnsan hayatının kutsallığı ön plana çıkartılmıştır.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU LYS-2013

Belli bir programdan ve yönetici kadrodan yoksun olması, yeninin yanında eskiyi de sürdürme gibi bir ikilemi aşamasına rağmen anayasal bir siyasal rejime giden yolun açıldığı dönem, aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Nizam-ı Cedit Dönemi
- B) Tanzimat Dönemi
- C) Lale Devri
- D) I. Meşrutiyet Dönemi
- E) II. Meşrutiyet Dönemi

ÇÖZÜM: Osmanlı Devleti'nde ilk defa hukukun üstünlüğü ilkesinin kabul edildiği Tanzimat Fermanı anayasal bir siyasal rejim yolunu açan ilk gelişmedir. Cevap: B

Tanzimat Fermanının Önemi

- Osmanlı Devleti'nde ilk defa hukukun üstünlüğü ilkesi kabul edilmiştir.
- Hukuk devleti yolunda atılan ilk adım atılmıştır.
- Osmanlı tarihinde ilk defa padişah kendi isteği ile yetkilerini yasalar karşısında sınırlandırmıştır
- Askerlik ilk defa vatan hizmeti sayılmıştır.
- Millet sistemi ve reaya kavramları terkedilerek ilk defa vatandaşlık kavramı ve hakları ortaya çıkmıştır.
- Yasaların şeriata uygunluğu maddesiyle teokratik yapı korunmaya çalışılmıştır.
- Şeri Mahkemelerin yanında Avrupalı tarzda hukuk kurallarını uygulamak amacıyla kurulan Nizamiye Mahkemeleri hukuksal birliğin bozulmasına neden olmuştur.

ISLAHAT FERMANI (1856)

Islahat Fermanı, Kırım Savaşı'nda Osmanlı Devleti'ne yardım eden İngiltere, Fransa ve Avusturya'nın isteklerini karşılamak amacıyla hazırlanmıştır.

Fermanın ilan edilme sebepleri

- ✓ Osmanlı Devletinin dağılmasını önlemek
- ✓ Paris Konferansında Avrupalı devletlerin desteğini almak
- ✓ Rusya'nın konferansta Ortodokslarla ilgili yeni haklar talep etmesini engellenmek
- ✓ Azınlıkların devlete olan bağlılığını arttırmak
- ✓ Milliyetçilik akımının etkilerini azaltmak
- ✓ Avrupalı devletlerin iç işlerimize karışmasını engellemek
- ✓ Tanzimat Fermanı ile başlanan yeniliklerin devamını getirmek
- ✓ Hristiyanlar, Müslümanların düzeyine getirilerek halkın kaynaşmasını sağlamak

Fermanın Amacı: Bütün toplulukları dil, din, ırk ayrımı gözetilmeden kaynaştırmak ve bir Osmanlı toplumu meydana getirmekti

Islahat Fermanı

Maddeleri

- Bütün uyruklar için dinî ibadet ve törenlerin yapılması serbesttir.
- Hristiyanların dinî nitelikteki bütün hak ve ayrıcalıkları aynen korunacaktır.
- Şehir ve kasabalarda bulunan kilise, manastır, mezarlık, okul ve hastane gibi yerlerin tamiri ve yeniden yapılmasına izin verilecektir.
- Gerek kamuda gerek özelde Hristiyanları küçültücü, Müslümanlara oranla fark gözetici, hakaretamiz muamelede bulunulmayacak ve söz söylenilmeyecektir.
- Bütün memurluklar ve okullar herkese açık olacaktır.
- Müslümanlarla Hristiyanlar arasındaki ticaret ve cinayet davalarına karma mahkemeler bakacak ve herkes kendi dinine göre yemin edecek, mahkemelerde şahitlik konusunda eşitlik sağlanacaktır.
- Müslüman olmayanlar da askere alınacaktır.
- Müslüman olmayanlar da yerel meclislerde temsil edilecektir.
- Bütün uyruklar için vergi eşitliği sağlanacaktır.
- İltizam sistemi kaldırılarak vergiler doğrudan alınacaktır.

Islahat Fermanının Önemi

- ✓ Bu fermanla Osmanlı sınırları içerisindeki azınlıklar daha ayrıcalıklı bir sınıf haline gelmiştir.
- ✓ Azınlıkların il genel meclislerine atanmaları ilk kazandıkları siyasi haktır
- ✓ Kanun önünde müslümanlar ve gayrimüslimlere eşitlik getirilmiştir
- ✓ Din ve vicdan hürriyeti devlet güvencesine alındı
- ✓ Bütün vatandaşlara şirket ve banka gibi kuruluşlar kurabilme hakkı verildi
- ✓ Osmanlı Devletinde ilk defa bedelli askerlik ortaya çıktı,

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU LYS-2013

Osmanlı Devleti tarafından 1856 yılında ilan edilen Islahat Fermanı'nın müslüman olmayan halkla ilgili getirdiği bazı düzenlemeler şunlardır:

- *Dinlerinin gereklerini serbestçe yerine getirmeleri
- *Belediye meclisinde görev alabilmelerinin sağlanması
- *Nakdî bedel ödeyerek askerlikten muaf olabilmeleri

Bu düzenlemelerle aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenemez?

- A) Avrupalı tarzda bir burjuva sınıfı oluşturmak
- B) Müslüman olmayanların devlete olan bağlılığını artırmak
- C) Avrupa devletlerinin Osmanlı'nın iç işlerine karışmasını engellemek
- D) Balkanlardaki isyanların sona erdirilmesini sağlamak
- E) Müslüman olmayanlara eşit haklar tanımak

ÇÖZÜM: Balkanlarda meydana gelen isyanları sona erdirip azınlıkların devlete bağımlılıklarını arttırmak ve Avrupalı devletlerin iç işlerine karışmasını engellemek amacıyla yayımlanan Islahat Fermanında kanun önünde müslümanlar

ve gayrimüslimlere eşit hale getirilerek devletin parçalanması engellenmeye çalışılmıştır. Cevap: A

Tanzimat Fermanı	Islahat Fermanı
Tüm Osmanlı vatan- daşlarına yöneliktir	Azınlık vatandaşlarına yöne- liktir
Padişah iradesi ile yayınlandı	Avrupalı devletlerin baskısı ile hazırlandı
Askerlik vatani görev sayıldı	Azınlıklar için bedelli askerlik yolu açıldı
Tanzimat Fermanı tüm alanlardaki hak- sızlıklar giderilmeye çalışıldı	Genellikle gayrimüslimlere yönelik ırk ve din farkı gide- rilmeye çalışıldı
Azınlıklara devlet memuru olma hakkı ile ilgili düzenleme yoktur	Gayrimüslimler devlet me- muru olma hakkı tanındı
Siyasi haklar yoktur	Gayrimüslimlere il meclisle- rine üye olma hakkı elde etti
Banka, Şirket, Okul açma gibi düzenleme- ler yoktur	Gayrimüslimler banka, şirket ve okul açma hakkına sahip oldular
Anayasallaşma yo- lunda atılan ilk adım	Anayasallaşma yolunda atı- lan ikinci adım

MEŞRUTİYET DÖNEMİ
Meşrutiyet: Hükümdar başkanlığında toplanan parlamenter sisteme meşrutiyet denir. Bu sistemde yönetimde padişahın yanında halk tarafından seçilen mecliste bulunur. Dolaylı olarak halk yönetime katılır.
Padişah+Meclis=Parlamenter Sistem

I.Meşrutiyet Dönemi (1876-1878)
Genç Osmanlılar grubunun 30 Mayıs 1876'da Abdülaziz'i tahttan indirerek yerine V. Murat'ı geçirdiler. V. Murat'ın ruh sağlığının yerinde olmaması nedeniyle II. Abdülhamid meşrutiyeti ilan edeceği sözünü vererek padişah olmuştur. Tersane Konferansı sırasında Avrupalı devletlerin işlerimize karışmasını önlemek amacıyla Meşrutiyet ilan edilmiştir.

Uyarı:
Genç Osmanlılar (Yeni Osmanlılar)
Osmanlı Devletinde batı tarzı idare ve fikirlerin gelişip yayılması için çalışanlara Yeni Osmanlı anlamına da gelen Genç Osmanlılar deyiimi kullanılmıştır. İlk defa Yeni Osmanlılar tabirini Fazıl Paşa dile getirmiştir. Mehmet Bey, Mithat Paşa, Reşat Bey, Nuri Bey, Ayetullah Bey, Namık Kemal, Refik Bey, Ziya Paşa, Ali Suavi, Fazıl Paşa ve Ağâh Efendi'dir

Meşrutiyetin İlan Edilme Sebepleri

- ✓ Genç Osmanlıların faaliyetleri ve yeni padişah olan II. Abdülhamid'e baskı yapmaları
- ✓ Milliyetçilik akımının etkisini azaltmak
- ✓ Osmanlı Devletinin parçalanmasını engellemek
- ✓ Avrupalı Devletlerin iç işlerimize karışmasını engellemek
- ✓ Tersane (İstanbul) Konferansında aleyhimize karar çıkmasını engellemek
- ✓ Azınlık isyanlarını engellemek (Balkan Bunalımını sona erdirmek) ve eşit bir Osmanlı toplumu oluşturmak
- ✓ Avrupa medeniyeti seviyesine ulaşmak

Kanun-ı Esasi
Belçika ve Prusya anayasaları örnek alınarak Mithat Paşa başkanlığında Osmanlı Devleti'nin Avrupa tarzında hazırlanmış oldukları ilk anayasası olan Kanun-ı Esasi'nin ilan edilmesiyle Meşrutiyet dönemi resmen başlamıştır.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU ÖSS-2006

1876 yılında ilan edilen Kanun-u Esasi'ye göre,

I. Hükümet padişaha karşı sorumludur.

II. Mebusan Meclisi üyelerini halk seçer.

III. Meclisi açıp kapama yetkisi padişaha aittir.

Bu durumlardan hangileri, Osmanlı Devleti'nin monarşik yapısının değişmediğini gösterir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) I ve III

E) II ve III

ÇÖZÜM: Kanun-u Esasi'de hükümetin meclis yerine padişaha karşı sorumlu olması ve meclisi açıp kapama yetkisinin padişaha ait olması Osmanlı Devleti'nde monarşik yapının değişmediğine kanıt olarak gösterilebilir. Cevap: D

Kanun-i Esasi'nin bazı maddeleri	
✳	Osmanlı Devleti bir bütündür, hiçbir sebeple ayrılık kabul etmez.
✳	Osmanlı saltanatı ve halifeliği hanedanın büyük oğluna aittir.
✳	Mebusan Meclisi dört yılda bir seçilir.
✳	Meclisi açma ve kapama yetkisi padişaha aittir.
✳	Savaş ve barışa padişah karar verir.
✳	Meclisin aldığı kararlarda son söz padişaha aittir.
✳	Hiç kimse kanunun belirttiği sebepler dışında başka bir bahane ile cezalandırılmaz.
✳	Basın, kanunlar çerçevesinde hürdür.
✳	Halkın mülkiyetine ve meskenine dokunulamaz.
✳	Müsadere ve angarya yasaktır.
✳	Memuriyetlere tayin, usulüne göre ve ehliyet ile liyakat esasına göre yapılır.
✳	Her memur vazifesinden sorumludur. Memur, kanuna aykırı emirler verilmesi hâlinde âmire itaat ederse sorumluluktan kurtulamaz.
Önemi	
▪	Osmanlı Devletinde ilk defa rejim değişerek Mutlak Monarşiden Meşruti Monarşiye geçilmiştir.
▪	İlk defa parlamenter sisteme geçilmiştir.
▪	İlk Türk Meclisi açılmıştır.
▪	Fikir ve toplantı hürriyeti, dernek kurma hakkı açıkça yasaklanmıştır
▪	Padişahın yetkileri ilk defa az da olsa anayasa ile sınırlandırılmıştır.
▪	Özel mülkiyet, eğitim ve öğretim, inanç ve basın özgürlükleri anayasal garanti altına alınmıştır.
▪	Yargı fonksiyonu bağımsız mahkemelere verilmiştir
▪	Padişahın yetkileri milli iradenin üstünde tutulmuştur
▪	Osmanlı Devletinde halk ilk defa sınırlı da olsa yönetime katılarak seçme-seçilmek hakkına kavuşmuştur.
▪	Türk tarihinin ilk yazılı anayasasıdır.
Osmanlı Parlamentosu	
Ayan ve Mebusan meclisi üyelerince oluşturulmuştur.	
Ayan Meclisi	✓ Üyeleri padişah tarafından seçilir.
	✓ Ömür boyu görevde kalırlar
	✓ Nazır, vali, kumandanı, kazasker, elçi, patrik, hahambaşı, ferikler gibi görevleri yapmış kişiler arasında seçilmişlerdir.
	✓ Çalışmaları kapalı oturumla yürütürler
	✓ 26 üyeden oluşur.
	✓ 40 yaşını doldurmak şarttır.
	✓ Yeminle göreve başlarlar.
	✓ Mebusan Meclisinde görüşülen kanun tasarılarını inceleme, değiştirme ve Mebusan Meclisine geri gönderme hakları vardır. Bu yönüyle Mebusan Meclisinden üstün tutulmuşlardır.
	✓ İlk başkanı Server Paşa'dır.
	✓ 10 bin kuruş maaş almışlardır.
Mebusan Meclisi	✓ Üyeleri halk tarafından seçilmişlerdir.
	✓ Her elli bin erkeğe bir temsilci seçilmiştir.
	✓ İki dereceli seçimle seçilmişlerdir.
	✓ Vilayet meclisleri üyeleri arasından dört yıla bir seçilmişlerdir.
	✓ 30 yaşını doldurmak ve mülk sahibi olma şartı vardır.
	✓ Çalışmalarını açık oturumla yapmışlardır.
	✓ Önerge sunma hakları vardır. Fakat önerge padişah onayı ile yürürlüğe girebilirdi.
	✓ Padişah gerektiğinde meclisi feshetme hakkına sahiptir.
	✓ 69 Müslüman, 46 Gayrimüslim olmak üzere 115 mebustan oluşur.
	✓ İlk başkanı Ahmet Vefik Paşa'dır.
	✓ 20 bin kuruş maaş almışlardır.
	✓ Bünyesinde partiler bulunmamaktadır

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU AYT-2019

Osmanlı Devleti'nde, II. Meşrutiyet'in ilanından saltanatın kaldırılmasına kadar (1908-1922) geçen on dört yıl içinde İstanbul'da yirmi dört hükümet kurulmuştur.

Bu bilgidен hareketle, Osmanlı Devleti'nin sözü edilen dönemiyle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kanunuesasi'nin yürürlükten kaldırıldığı
- B) Padişahların sıklıkla değiştiği
- C) Çok partili bir siyasal yapının oluşturulduğu
- D) Parlamento seçimlerinin sık sık tekrarlandığı
- E) Ülke yönetiminde istikrarsızlığın yaşandığı

ÇÖZÜM: 1908-1922 yılları arasında yirmi dört hükümetin göreve gelmesi Osmanlı Devleti'nde siyasi istikrarsızlığın yaşandığını göstermektedir. Cevap: E

KANUN-İ ESASİYE GÖRE PADİŞAHIN YETKİLERİ

- ⇒ Mebusan Meclisini açma, kapama ve feshetme (Mithat Paşa azledilerek sürgüne gönderilen ilk kişidir)
- ⇒ Yasaları onaylama ve veto etme
- ⇒ Sürgüne gönderme, suçluyu bağışlama veya gerekli görürse cezai indirimde bulunma
- ⇒ Heyeti Vükela üyelerini atama
- ⇒ Para bastırma
- ⇒ Barış ve savaş ilanı
- ⇒ Ayan meclisi üyelerini seçme
- ⇒ Şeriatın tatbiki
- ⇒ Kara ve deniz komutanlarını atama

II. Meşrutiyet ve Siyasi Partiler

Sultan Abdülhamid'in 1908'de Kanun-i Esasiyi yürürlüğe koyarak meclisin açılmasıyla başlayan dönem 1922'de Osmanlı Devletinin tasfiyesi ile sona eren dönemdir.

II. Meşrutiyet'in ilanı:

Enver Paşa, Niyazi Bey, Eyüp Sabri Bey, Selahattin Bey gibi İttihatçı subaylar kurdukları Hürriyet Taburları ile halkı ayaklandırmışlardır. Çıkan ayaklanma sonucunda Selanik Hükümet konağı işgal edilmiştir. Abdülhamid tarafından isyanı bastırmakla gönderilen Şemsi Paşanın Selanik postanesi önünde teğmen Atıf tarafından öldürülmesi, Manastır ordu komutanı Müşir Paşa'nın İttihatçılarca kaçırılması ve isyancı ordularının İstanbul'a geleceği dedikodusu üzerine kırk gün direnen Abdülhamid 24 Temmuz 1908'de Meşrutiyeti ilan ederek Kanun-i Esasiyi yeniden yürürlüğe koymuştur. Böylece Osmanlı Devletinde anayasal parlamenter sistem yeniden başlamıştır.

Sonuçları

- ✪ Osmanlı Devletinde ilk defa çok partili hayat başlamıştır.
- İttihat ve Terakki Partisi(İlk siyasi parti)
- Osmanlı Ahrar Fırkası(İlk muhalefet ve parti adıyla kurulan ilk oluşum)
- Fırka-i İbad (Osmanlı Demokrat Fırkası)
- Fedakaran-ı Millet Cemiyeti
- İttihad-ı Muhammedi Fırkası
- Ahali İktisat Fırkası
- İslahat-ı Esasiye-i Osmaniye Fırkası
- Hürriyet ve İtilaf Fırkası
- Millî Ahrar Fırkası
- Halaskar Zabitan Fırkası
- Milli Meşrutiyet Fırkası
- Selameti Osmani Fırkası
- Türkiye İşçi ve Çifti Sosyalist Fırkası
- Milli Türk Fırkası
- ✪ İttihad-ı Anasır (Osmanlıcılık) ve Panislamizm akımlarının yerine Pantürkizm fikri önem kazanmıştır.
- ✪ İlk kez bu dönemde kızlar için yükseköğretim kurumları açılmıştır.
- ✪ Meşrutiyete karşı ilk isyan 31 Mart Olayıdır.
- ✪ İlk hükümet darbesi olan Bab-ı Ali Baskını ile yaşanmıştır.
- ✪ Basına uygulanan sansür kaldırılmış ve Kanun-i Esasi değiştirilmiştir.
- ✪ Almanya ile yakınlaşma hızlanmıştır.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU YGS-2014

Bir zaman makinesi icat eden Enes, Osmanlı Devleti'nin hüküm sürdüğü yıllara bir yolculuk yapmıştır. Enes bu yolculuğunda, Mebuslar Meclisinin açık olduğunu, değişik fırka ve cemiyetlerin bu Mecliste temsil edildiğini görmüştür. Enes'in, bu yolcuğu aşağıdaki dönemlerden hangisine yaptığı söylenebilir?

- A) Tanzimat Dönemi
- B) II. Mahmut Devri
- C) Lale Devri
- D) I. Meşrutiyet
- E) II. Meşrutiyet

ÇÖZÜM: Osmanlı ve Türk tarihinde ilk defa II.Meşrutiyet Döneminde çok partili hayata geçilmiştir. Cevap: E

I.MEŞRUTİYET			II. MEŞRUTİYET	
PADİŞAH	Yaptığı işlerden sorumlu değildir. Meclis'i açma ve kapama yetkisine sahiptir. Mebusan Meclisi başkanını ve Ayan Meclisi üyelerini seçme hakkına sahiptir. Yasama ve yürütme yetkisine sahiptir. Veto hakkına sahiptir.		Anayasaya uyacağına dair yemin edecektir. Meclis'i feshetme yetkisi zorlaştı. Mutlak veto yetkisi değiştirildi. Önüne gelen kanunları iki defa veto edebilir üçüncü defa kanun gelirse onaylamak zorundadır.	
YASAMA	Bütün yetkiler padişah ta toplanmıştır. Mebuslar Meclisi üyeleri kanun teklifinde bulunamaz, kanunları oylayamaz ve kanun tasarılarında değişiklik yapamaz		Yasama yetkisi meclise aittir. Yasaların yapılması ve kontrolü meclis kontrolündedir. Yetkiler padişah, Ayan ve Mebusan meclisi arasında paylaştırılmıştır.	
YÜRÜTME	Hükümet üyelerini padişah belirler Hükümet padişaha karşı sorumludur.		Yürütme yetkisi hükümetin eline geçmiştir. Hükümet sadece parlamentoya karşı sorumludur. Şeyhülislam ve sadrazamın seçimi padişaha bırakılmıştır. Bakanların seçimi ise sadrazama bırakılmıştır.	
MECLİS	MEBUSAN	Maliye ile anayasa değişikliğini tartışma ve kabul etme ile bütçeyi onaylama hakkına sahiptir. Danışma meclisidir. Başkanını padişah belirler.	MEBUSAN	Meclisin feshedilme şartları ağırlaştırılmıştır. Meclis başkanını üyeler seçmişlerdir. Heyeti Vükela meclise karşı sorumludur. Uluslararası antlaşmalara meclisin onay zorunluluğu getirildi.
	AYAN	Mebusan meclisince çıkan yasaları reddedebilir. Üyelerini padişah seçer	AYAN	Üyelerinin padişah tarafından ömür boyu seçilme kuralı devam etmiştir.
KİŞİ HAK ve ÖZGÜRLİKLERİ	Sansür ve sürgün cezası getirildi.		Sansür ve sürgün kaldırıldı. Kanun dışında belirlenen cezalar kaldırıldı. Haberleşme belgelerinin gizliliği benimsenmiştir. Dernek kurma, parti kurma, cemiyetleşme ve gösteri yürüyüşü tanındı. Demokratik gelişmeler yaşandı.	
DİĞER ÖZELLİKLER	İlk kez seçim kuralı geldi. Meclis üyeleri vilayet meclisi üyelerince seçildi. Halk direk seçime katılmadı.		Halk (erkek) oy kullanarak seçime katıldı. Seçimler iki aşamalı ve çok partili olarak ilk defa yapıldı.	

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU LYS-2016

II. Meşrutiyet'in ilanının ardından çeşitli hedeflere yönelik şu yasama faaliyetleri yapılmıştır:

- Serseriler ve Zanlı Kişilerle İlgili Kanun
- Kamu Toplantıları Kanunu
- Grevleri Önleme Kanunu
- Müslüman Olmayan Vatandaşların Askere

Alınmaları ile ilgili Kanun Çıkarılan bu kanunlar aracılığıyla gerçekleştirilmesi düşünülen hedefler arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- Şahsi eylemlere sınırlama getirmek
- Padişah ve hanedanın otoritesini artırmak
- Halkın protesto gösterilerini kısıtlamak
- İşçilerin ülke idaresine olumsuz etkilerini önlemek
- Devletin farklı unsurlarını ülke bünyesine bağlamak

ÇÖZÜM: II.Meşrutiyet Döneminde Kanun-i Esasi'de yapılan değişikliklerle padişahın yetkileri kısıtlanmıştır. Cevap: B

Üç Tarz-ı Siyaset

Osmanlı Devleti'nde merkezi idarenin ve düşünce adamlarının dağılması önlemek için ortaya attıkları fikir akımlarına Üç Tarz-ı Siyaset adı verilmiştir. Deyimi ilk kullanan Yusuf Akçura'dır.

Osmanlılık	- Osmanlı sınırları içerisinde din, dil, mezhep ve ırk ayırımı yapmaksızın herkesin aynı hak ve sorumluluklara sahip olduğu Osmanlı toplumu oluşturma amacını güden düşünce sistemidir. - Akımın ortaya çıkmasındaki en önemli sebep azınlık isyanları ile parçalanmaya başlanan devleti kurtarmaktır. - Tanzimat ve I.Meşrutiyet Dönemlerinde etkilidir. - Balkan Savaşlarından sonra önemini kaybetmiştir. - Osmanlılık fikrinin en önemli savunucuları Ali Paşa, Fuat Paşa, Mithat Paşa ve Genç Osmanlılardı.
İslamcılık	- Osmanlı Devleti'nin sınırlarında ve dünyanın değişik coğrafyalarında yaşayan bütün Müslümanları Osmanlı çatısı altında toplama düşüncesidir. - I.Dünya Savaşı sırasında önemini kaybetmiştir. - M.Akif Ersoy, Cemaleddin Efgani, Muhammed Abdur ve Said Halim Paşa önemli savunucularıdır.
Türkçülük	1904'te Yusuf Akçura'nın, Osmanlılık ve İslamcılık akımlarına karşı Türkçülüğü savunan Üç Tarz-ı Siyaset kitapçığı rehberleridir. - İttihat Terakki tarafından hayata geçirilmeye çalışılmıştır. II. Meşrutiyet ve Cumhuriyetin ilk yıllarında etkilidir.Temel söylemleri "Her şey Türk için, Türk'e göre"dir. - Dünya üzerindeki Türkleri Türklük bilinci çerçevesinde Osmanlı bayrağı altında politik ve kültürel anlamda birleştirmektedir.
	- Batıcılık: Temel amacı Batı kültüründeki bilim, fen, teknoloji ve sanat dallarını örnek alarak çağdaş uygarlık düzeyine ulaşmaktır. - Adem-i Merkeziyetçilik: Federatif yönetim ve liberal ekonomiyi savunmuştur. En önemli temsilcisi Prens Sabahattin'dir.

OSMANLI DEVLETİ'NDE DARBELER

1876 Darbesi	Genç Osmanlılar tarafından meşrutiyeti ilan etmek istemeyen Sultan Abdülaziz'e karşı düzenlenen darbedir. 30 Mayıs 1876'da yapılan darbe ile Sultan Abdülaziz tahttan indirilerek yerine V. Murat Osmanlı Devleti tahtına çıkarılmıştır.
31 Mart Darbesi (1909)	Serbesti Gazetesi yazarı Hasan Fehmi'nin Galata Köprüsünde öldürülmesi büyük protestolara yol açmıştır. Taksim Kışlasındaki Avcı Taburlarına bağlı askerler ayaklanarak ülkenin şeriate göre yönetilmesi için isyan etmişlerdir. İsyanı bastıramayan hükümet istifa etmiştir. İsyan haberinin Selanik'te duyulması üzerine Mustafa Kemal'inde kurmay başkanlığını yaptığı Hareket Ordusu Mahmut Şevket Paşa komutasında İstanbul'a hareket etmiştir. İsyan bastırılarak isyanda parmağı olduğu gerekçesi ile Abdülhamid tahttan indirilerek yerine Mehmet Reşad getirilmiştir. Önemi: Osmanlı Devletinde rejimi değiştirmeye yönelik ilk isyan hareketidir. 31 Mart Olayı Mustafa Kemal'in tarih sahnesine çıktığı ilk askeri olaydır.
Bâbü'lî Baskını (1913)	İttihat Terakki Partisinin I.Balkan Savaşı sırasında Kamil Paşa Hükümetine karşı düzenledikleri darbedir. Darbeyle Kamil Paşa'yı istifaya zorlanmış yerine sadrazam olarak Mahmut Şevket Paşa'yı getirilmiştir. Bab-ı Ali Baskını ile İttihat Terakki Osmanlı yönetimine kesin olarak egemen olmuştur.
Uyarı:	Meşrutiyet'in ilanından kısa bir süre sonra Bulgaristan'ın bağımsızlığını ilan etmesi, Avusturya Macaristan'ın, Bosna-Hersek'i topraklarına kattığını açıklaması ve Girit Meclisi'nin Osmanlı'dan ayrılarak Yunanistan'a bağlanma kararı almıştır.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK SORU LSY-2012

Osmanlı Devleti'ni kurtarmaya yönelik fikir akımları ve o akımın temsilcileri aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- Osmanlılık İslamcılık Türkçülük Batıcılık
- A) Namık Kemal Said Halim Paşa Yusuf Akçura Celâl Nuri
- B) Ziya Gökalp Mehmet Akif Celâl Nuri Ziya Paşa
- C) Ömer Seyfettin Tevfik Fikret Mithat Paşa A. Hamdi Akseki
- D) Celâl Nuri M. Emin Yurdakul Ziya Gökalp Mehmet Akif
- E) A. Hamdi Akseki Ziya Gökalp Tevfik Fikret Yusuf Akçura

Çözüm: Namık Kemal Osmanlılık, Said Halim Paşa İslamcılık, Yusuf Akçura Türkçülük ve Celal Nuri Batıcılık akımlarının önemli temsilcileridir. Cevap: A